

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Географічний факультет

Кафедра землезнавства та геоморфології

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Заступник декана з навчальної роботи
« 2 » вересня 2019 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОСНОВИ ПРИРОДНИЧОГО ТУРИЗМУ

для студентів

галузь знань 10 Природничі науки
спеціальність 106-«Географія»
освітній рівень Бакалавр
освітня програма Геоморфологія та природничий туризм
вид дисципліни вибіркова

Форма навчання	денна
Навчальний рік	2019/2020
Семестр	3
Кількість кредитів ECTS	3
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	іспит

Викладач: **Стецюк Володимир Васильович**, доктор географічних наук, професор кафедри
землезнавства та геоморфології, професор

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» __ 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» __ 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

КИЇВ – 2019

Розробники: *Погорільчук Наталія Михайлівна, кандидат географічних наук, доцент кафедри землезнавства та геоморфології, доцент, кафедра землезнавства та геоморфології;*
Стецюк Володимир Васильович, доктор географічних наук, професор кафедри землезнавства та геоморфології, професор кафедра землезнавства та геоморфології.

ЗАТВЕРДЖЕНО

Зав. кафедри землезнавства та геоморфології

 проф. Бортник С.Ю.
(підпис)

Протокол № 1 від « 30 » серпня 20 19 р.

Схвалено науково - методичною комісією географічного факультету

Протокол від « 30 » серпня 20 19 року № 5

Голова науково-методичної комісії проф. Запотоцький С.П.
(підпис) (прізвище та ініціали)

« 30 » серпня 20 19 року

ВСТУП

1. Мета дисципліни – сформувані у студентів цілісне уявлення про методологічні, наукові та методичні засади природничого туризму як провідного напрямку пізнавального туризму, визначальною рисою якого є навчально-освітня функція, а головною метою – інтерпретація достовірних наукових відомостей у галузі геології та геоморфології для широкого кола споживачів, для набуття здатності вирішувати прикладні питання у галузі природничого туризму.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

- 1) успішне опанування таких навчальних дисциплін як «Геологія», «Геоморфологія», навчальної практики з основ польових природничо-географічних досліджень;
- 2) володіння елементарними навичками аналізу картографічних матеріалів різного змісту.

3. Анотація навчальної дисципліни.

Навчальна дисципліна складається з двох змістових модулів. Змістовий модуль 1 має на меті висвітлити методологічні засади природничого туризму як відносно нового наукового напрямку, зокрема сформувані систему знань щодо об'єкту і предмету природничого туризму, проаналізувати існуючі підходи до визначення суті природничого туризму, її головних понять та дефініції, їх співвідношень. У цій частині курсу розглядаються генетичні категорії об'єктів, що становлять зацікавленість з боку споживачів природничотуристичної продукції, а також організаційні форми цих об'єктів. Змістовий модуль 2 присвячений розгляду питань створення природничотуристичного продукту, починаючи від обґрунтування його науково-пізнавальної цінності, оцінки природничотуристичного потенціалу території, і закінчуючи заходами збереження і утримання геосайтів. Значна увага у навчальній дисципліні приділена конкретним прикладам позитивного досвіду розвитку природничотуристичної галузі у Світі, формам охорони та збереження природничотуристичної спадщини.

Знання, отримані під час вивчення навчальної дисципліни «Основи природничого туризму» мають важливе значення, оскільки формують засадничі наукові підвалини підготовки фахівців зі спеціальності «Геоморфологія та природничий туризм», що у подальшому сприятимуть якісному засвоєнню студентами спецкурсів та поглибленню їх теоретичних знань та практичних навичок в галузі природничого туризму.

Навчальна дисципліна «Основи природничого туризму» є вибіркоким компонентом комплексної підготовки за ОП «Геоморфологія та природничий туризм» спеціальності 106-Географія.

4. Завдання (навчальні цілі). Головними завданнями навчальної дисципліни «Основи природничого туризму», що забезпечують повноту і високу якість її опанування, є наступні:

- сформувані уявлення про різні методологічні підходи до визначення суті природничого туризму, що існують у сучасній науковій літературі, та вміння критично їх аналізувати **(ЗК 6)**;
- розглянути ключові поняття природничого туризму « природничотуристична спадщина», «природничотуристичне різноманіття», «дестинація», «геосайти», «природничотуристичний потенціал», «геоконсервація» тощо **(ФК 1, 10)**;
- знати міжнародний досвід організації природничого туризму, охорони природничотуристичної спадщини **(ЗК 6)**;
- знати міжнародні організації у галузі охорони природничотуристичної спадщини, їх функції і повноваження; основні законодавчі документи, що регламентують діяльність у цій галузі **(ФК 2)**;
- усвідомлювати унікальність географічного місця – оточення, природничотуристичної спадщини, естетики, культури, місцевого населення **(ЗК 2, ЗК 5)**;
- усвідомлювати важливість розвитку природничотуристичної галузі як шансу для розвитку локальної економіки, просвітництва та екологічної свідомості **(ФК 9)**.

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання	Відсоток у підсумково-вій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1.1	Методологічні та наукові засади природничого туризму; головні дефініції та поняття	<i>лекція</i>	<i>опитування у тестовій та письмовій формі, іспит</i>	<i>до 10%</i>
1.2	Міжнародні організації в галузі охорони природничотуристичної спадщини, їх функції та повноваження, участь в них України; законодавчі акти та документи, що регламентують діяльність у цій галузі	<i>лекція</i>		<i>до 10%</i>
1.3	Генетичні категорії та організаційні форми природничотуристичних об'єктів	<i>лекція</i>		<i>до 10%</i>
1.4	Форми охорони, збереження та утримання природничотуристичних об'єктів на різних рівнях	<i>лекція</i>		<i>до 10%</i>
2.1	Ідентифікувати природничотуристичні об'єкти та обґрунтувати їх науково-пізнавальну цінність	<i>лекції, практичні заняття</i>	<i>захист практичних робіт, іспит</i>	<i>до 10%</i>
2.2	Оцінювати головні складові природничотуристичного потенціалу території	<i>практичні заняття</i>		<i>до 10%</i>
2.3	Підбирати інформацію для екскурсійного супроводу природничотуристичного об'єкту відповідно до категорії споживача та типу об'єкту	<i>лекції, практичні заняття</i>		<i>до 10%</i>
2.4	Аналізувати досвід охорони геоспадщини та функціонування природничотуристичної галузі у різних країнах	<i>практичні заняття</i>		<i>до 10%</i>
3.1	Презентувати результати власних досліджень	<i>практичні заняття</i>	<i>опитування у тестовій та письмовій формі виконання практичних та самостійних робіт</i>	<i>до 10%</i>
4.1	Мотивувати важливість дослідження рельєфу та геологічної будови для наукового обґрунтування створення природничотуристичних об'єктів та забезпечення цілей сталого розвитку територій	<i>практичні заняття</i>		<i>до 10%</i>

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Програмні результати навчання (назва)	Результати навчання дисципліни (код)				1.				2.				3	4
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	1
ПРН 6. Визначати основні характеристики, процеси, історію і склад географічної оболонки та її компонентів.	+		+	+										
ПРН 10. Аналізувати склад і будову природно- та суспільно-географічних об'єктів і систем (відповідно до спеціалізації) на різних просторово-часових рівнях.					+	+	+	+	+					
ПРН 14. Демонструвати здатність проводити самостійні дослідження природно- та суспільно-географічних об'єктів, систем і процесів у географічній оболонці за польових і лабораторних умов.				+			+	+	+	+				
ПРН 16. Виявляти державницьку і громадянську позицію у професійній діяльності, використовувати комунікативні навички і технології, ініціювати запровадження методів комунікативного менеджменту на практиці, вміти реалізувати свої права та обов'язки як члена суспільства.														+

7. Схема формування оцінки:

Рівень досягнення всіх запланованих результатів навчання визначається за результатами захисту практичних робіт, поточного опитування, модульних контрольних робіт (МКР) та складання іспиту.

Питома вага результатів навчання у підсумковій оцінці за умови її опанування на належному рівні така:

1. результати навчання – 1 (знання РН 1.1-1.4) – до 40%;
2. результати навчання – 2 (вміння РН 2.1-2.4) - до 40%;
3. результати навчання – 3 (комунікація) - до 10%;
4. результати навчання – 4 (автономність та відповідальність) - до 10%.

7.1. Форми оцінювання студентів:

У курсі передбачено 2 змістовні модулі (ЗМ). Заняття проводяться у вигляді лекцій та практичних. Завершується вивчення дисципліни іспитом.

- **семестрове оцінювання:** кількість балів, що студент отримує протягом семестру є сумою балів, що були отримані під час опитування, захисту виконаних практичних робіт та модульних контрольних робіт.

Оцінювання за формами контролю:

Форми контролю	ЗМ 1		ЗМ 2	
	Min=16 балів	Max=30 балів	Min=16 балів	Max=30 балів
Опитування	2 бали за відповідь		2 бали	5 балів
	5 балів	10 балів		
Практичні роботи	2x3б=6 балів	2x5б=10 балів	3x3б=9 балів	3x5б=15 балів
Модульні контрольні роботи	1x5б=5 балів	1x10б=10 балів	1x5б=5 балів	1x10б=10 балів

- **умови допуску до підсумкового заліку:** студенти, які набрали сумарно меншу кількість балів ніж критично-розрахунковий мінімум – 20 балів, до складання іспиту не допускаються. Рекомендований мінімум для допуску – 32 бали. Студенти, які за семестрове оцінювання отримали кількість балів від 20 до 32 отримують додаткове завдання у вигляді написання реферату.

- **підсумкове оцінювання (іспит) проводиться у письмовій формі.** Максимальна кількість балів на іспиті – 40 балів, мінімальна кількість балів, що додаються до семестрових – 28 балів.

При простому розрахунку отримаємо:

Бали	Семестровий контроль	Іспит	Підсумкова оцінка
<i>Мінімум</i>	32	28	60
Максимум	60	40	100

Загалом, формування оцінки спирається на «Положення про організацію освітнього процесу у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка», введеного в дію наказом № 716- 32 від 31 серпня 2018 року.

7.2. Організація оцінювання: поточне опитування в усній формі проводиться на практичних заняттях. Практичні роботи захищаються на наступному занятті, відповідно до навчального графіка. Студенти, які отримали МКР меншу за мінімально передбачену кількість балів, перескладають їх.

Шкала відповідності

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЗАНЯТЬ

№ п/п	Назви лекцій та практичних	Кількість годин		
		лекції	практичні	с/р
Змістовий модуль 1. Природничий туризм як науковий напрямок. Об'єкти природнотуристичних зацікавлень				
1	Лекція 1. Об'єкт, предмет та головні наукові засади природничого туризму. Природнотуристичні ресурси та цінності. Аналіз сучасних підходів	2		4
2	Практична робота 1-2. Аналіз наукового доробку вітчизняних та іноземних фахівців. Огляд періодичних видань в галузі природничого туризму		4	
3	Лекція 3. Природнотуристична спадщина як об'єкт природнотуристичних зацікавлень	2		6
4	Практичні роботи 3-5. Аналіз генетичних категорій природничої спадщини та їх прикладів		6	
5	Лекція 3. Типізація природнотуристичних об'єктів за формами їх організації.	2		6
6	Практична робота 6-7. Досвід розробки геосайтів, природнотуристичних стежок, експозицій		4	
7	Практична робота 8. Поняття доступності природнотуристичних об'єктів та атракцій		2	2
Змістовий модуль 2. Основи управління в галузі природничого туризму				
8	Лекція 4. Поняття природнотуристичного продукту.	2		4
9	Практична робота 9. Види природнотуристичного продукту та процедура його створення.		2	
10	Практична робота 10. Оцінка природнотуристичного потенціалу. Суть та методичні підходи		2	4
11	Лекція 5. Забезпечення та утримання геосайтів	2		4
12	Практична робота 11. Аналіз ефективного світового досвіду управління геосайтами		2	
13	Практична робота 12. Форми і способи представлення інформації для природнотуристичного супроводу		2	4
14	Лекція 6. Форми охорони об'єктів природнотуристичної спадщини. Світовий досвід	2		4
15	Практична робота 13. Охорона об'єктів природнотуристичної спадщини у Європейському союзі		2	4
16	Практична робота 14. Природничі парки. Європейська і Світова мережа		2	
17	Лекція 7. Природнича спадщина в рамках ЮНЕСКО. Природнотуристичне значення	2		4
18	Практична робота 15. Геологічні та геоморфологічні об'єкти ЮНЕСКО. Аналіз географічний розподілу		2	
ВСЬОГО		14	30	46

Загальний обсяг **90 год.**, в тому числі:

Лекцій – **14 год.**

Практичні заняття – **30 год.**

Самостійна робота – **46 год.**

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література:

1. Geotourism: sustainability, impacts and management. Edited by Ross K. Dowling and David Newsome. – Elsevier Ltd., 2006. – 260 s.
2. Geotourism: The Tourism of Geology and Landscape / David Newsome, Ross Kingston Dowling. – Goodfellow Pub.: 2010. – 246 p.
3. Migon P. Geoturystyka / P. Migon. – Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN, 2012. – 265 s.
4. Miśkiewicz K., Doktor M., Słomka T. Naukowe podstawy geoturystyki – zarys problematyki. – № 4 (11). – 2007. – S. 3–12.
5. Montgomery C.W. Environmental Geology. – New York: McGraw–Hill, 2013. – 534 p.
6. Słomka T., Kicińska-Świederska A. Geoturystyka – podstawowe pojęcia / T. Słomka, A. Kicińska-Świederska // GeoTurystyka. – 2004 – Т. 1 – № 1 – S. 5–
7. Żaba J., Gaidzik K. Geoturystyka – nowa interdyscyplinarna dziedzina nauk o Ziemi / J. Żaba, K. Gaidzik. – Biuletyn Naukowy Wrocławskiej Wyższej Szkoły Informatyki Stosowanej. – Turystyka i Rekreacja. – 2010. – Nr. 1 (1). – S. 6–15.
8. Геотуризм: практика і досвід. Збірник наукових праць. – Львів: «Каменярь», 2020. 188 с.
9. Геотуризм: практика і досвід. Матеріали I міжнародної науково-практичної конференції (28-30 березня 2014, Львів). — Львів: НВФ “Карти і Атласи”, 2014. — 152 с.
10. Геотуризм: практика і досвід. Матеріали II міжнародної науково-практичної конференції (5-7 травня 2016, Львів). — Львів: НВФ “Карти і Атласи”, 2016. — 168 с.
11. Геотуризм: практика і досвід. Матеріали III міжнародної науково-практичної конференції (26-28 квітня 2018, Львів). – Львів: Каменярь, 2018. – 256 с.
12. Зінько Ю. Класифікація і територіальне планування природоохоронних геоморфологічних об’єктів // Вісн. Львів. ун-ту. Сер. геогр. Вип. 21. – С. 190-193.
13. Зінько Ю. В. Європейський досвід розвитку геотуризму / Ю. В. Зінько, М. Б. Іваник, О. М. Шевчук // Географія та туризм. - 2010. - Вип. 8. - С. 13-23. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/gt_2010_8_6.
14. Зінько Ю. та ін. Науково-практичні й освітні аспекти геотуризму / Юрій Зінько, Ярослав Кравчук, Оксана Шевчук // Фізична географія та геоморфологія. – К.: ВГЛ «Обрії», 2009. – Вип. 55. – С. 127-139.
15. Зінько Ю. Інвентаризація та оцінка об’єктів геоморфологічної спадщини Придністерського Поділля для потреб геоохорони і геотуризму / Ю. Зінько, М. Іваник // Проблеми геоморфології і палеогеографії Українських Карпат і прилеглих територій. - 2016. - Вип. 1. - С. 291-302. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/prgeomorpal_2016_1_26.
16. Зінько Ю.В. Європейський досвід розвитку геотуризму / Ю.В.Зінько, М.Б.Іваник, О.М.Шевчук // Географія та туризм: наук. зб. [Ред. кол.: Я.Б.Олійник (відп. ред.) та ін.] – К.: Альтерпрес, 2010. – Вип. 8. – С. 13-23.
17. Кіш Г. В. Геотуризм як можливість пізнання унікальності дестинації / Г. В. Кіш // Географія та туризм. - 2011. - Вип. 15. - С. 45-51. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/gt_2011_15_9.
18. Кіш Г. В. Методи стратегічного аналізу у розробці стратегії розвитку геотуризму / Г. В. Кіш // Розвиток методів управління та господарювання на транспорті. - 2013. - Вип. 4. - С. 86-97. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/rmegt_2013_4_9.
19. Мальская М. Ф. Геотуристический потенциал Украины / Мальская М. Ф., Зинько Ю. В., Шевчук О. М. // Сфера туризма и гостеприимства в эпоху глобализации: сборник статей международного научно-практического форума // под ред. А. С. Кускова, П. С. Ширинкина. – Пермь: ПГАИК, 2013. – С. 120-126.
20. Побігун О. В. Геотуризм як один з шляхів раціонального використання природних ресурсів / О. В. Побігун // Екологічна безпека та збалансоване ресурсокористування. - 2015. - № 1. - С. 112-116. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ebzp_2015_1_20.

21. Шевчук О. Європейські геопарки: збереження геоспадщини і розвиток геотуризму / Оксана Шевчук // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету. Серія: географія. Спеціальний випуск: Стале природокористування: підходи, проблеми, перспективи. – Тернопіль: СМП «Тайп», 2010 – № 1 (вип. 27). – С. 369-378.

22. Шевчук О. Геопарки як форма збереження геоспадщини, розвитку геоосвіти та геотуризму [Електронний ресурс] / О. Шевчук // Вісник Львівського університету. Серія географічна. - 2010. - Вип. 38. - С. 357-370. - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/VLNU Geograf 2010 38 43](http://nbuv.gov.ua/UJRN/VLNU_Geograf_2010_38_43).

Додаткова література:

1. Геологические памятники Украины. Справочник-путеводитель / Коротенко Н.Е., Щирица А.С., Каневський А.Я. и др. – Киев: Наук. думка, 1985. – 154 с.

2. Геологічні пам'ятки України: У 3 т. / В.П.Безвинний, С.В.Білецький, О.Б.Бобров та ін.; За ред. В.І.Калініна, Д.С.Гурського, І.В.Антакової. – К.: ДІА, 2006. – Т.1. – 320 с.

3. Гриценко Н.Е., Іщенко А.А., Русько Ю.О., Шевченко В.І. Геологічні пам'ятки природи України: проблеми вивчення, збереження та раціонального використання. — К.: ЦНПТ НАНУ, 1995. — 61 с.

4. Заповідне Поділля: Краєзнавчі нариси / За ред. Денисика Г.І., Любченка В.Є. – Вінниця: «Тезис», 2000. – 104 с.

5. Зінько Ю.В., Шевчук О.М. Передумови створення геопарку «Дністровський каньйон» / Дністровський каньйон – унікальна територія туризму: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2009. – С. 7-12.

6. Зінько Ю. Міжнародний геопарк «Кам'яний ліс Розточчя»: концепція та програма формування / Юрій Зінько, Андрій Богущкий, Віталій Брусак, Роман Гнатюк, Оксана Шевчук, Марек Кромпец, Януш Бурачинський. – Науковий вісник НЛТУ України. – 2010. – Вип. 20.16 – С. 33-45.

7. Зінько Ю., Шевчук О. Природоохоронні геоморфологічні об'єкти у структурі геотуризму Західної України / Юрій Зінько, Оксана Шевчук. – Вісник Львів. ун-ту. Серія геогр. – 2008. – Вип. 35. – С. 94-103.

8. Зінько Ю.В., Гнатюк Р.М., Благодир С.Ф. Проблематика створення геопарків в Українських Карпатах // Проблеми геоморфології і палеогеографії Українських карпат і прилеглих територій. – Львів: ВЦ ЛНУ ім. І. Франка, 2006. – С. 274 – 281.

9. Кравчук Я. Мережа геопарків в Україні: головні засади формування / Я.Кравчук, А.Богущкий, Ю.Зінько, В.Брусак, С.Благодир, О.Шевчук. – Вісник Львівського університету. Серія географ. – Вип. – Ч. 1 – 2013. – С. 179-184.

10. Кравчук Я. С. Перспективи розвитку вулканічного туризму в межах Вигорлат-Гутинського пасма Українських Карпат / Я. С. Кравчук, О. М. Шевчук // Рекреаційний потенціал Прикарпаття : Історія, сучасний стан, перспективи. – Вип.3 : Матер. Міжнар. наук. конфер. «Туризм і розвиток регіону» / Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника [гол. ред. В. Клапчук]. – Івано-Франківськ : «Фоліант», 2011. – С. 261-270.

11. Крамарець В.О., Дубина Я.І., Коханець М.І., Приндак В.П. Об'єкти неживої природи національного природного парку «Сколівські Бескиди». – Сколе, 2005. – 35 с.

12. Петрик Т. Розвиток геотуризму та геопарків у Закарпатті / Тетяна Петрик, Ярина Проць // Шевченківська весна : Матеріали Міжнар. міждисциплінарної наук.-практ. конф. студентів, аспірантів та молодих вчених. – К., 2011. – Вип. 9. – С. 192–194.

13. Поліщук А. М. Геотур «Геологічні об'єкти Мізоцького кряжу» / М. М. Павлунь, А. О. Сіворонов, Л. В. Генералова, Ю. С. Маковський, П. М. Білоніжка // «Геологічні пам'ятки – яскраві свідчення еволюції Землі» : зб. матеріалів II Міжнародної науково-практичної конференції – К.: Логос, 2011. – С. 109-111.

14. Сільченко Г. Проект «Геологічні екскурсії по Україні» – моніторинг, збереження та популяризація геологічних пам'яток України / Г. Сільченко, П. Біличенко // «Геологічні пам'ятки – яскраві свідчення еволюції Землі» : зб. матеріалів II Міжнародної науково-практичної конференції – К.: Логос, 2011. – С. 120-121.

15. *Стецюк В. В.* Визначні пам'ятки рельєфу України як рекреаційний ресурс / Г. Сільченко, П. Біличенко // "Геологічні пам'ятки – яскраві свідчення еволюції Землі" : зб. матеріалів II Міжнародної науково-практичної конференції – К.: Логос, 2011. – С. 123-126.
16. *Тищенко О. І.* Мінералогічні пам'ятки природи України – проблеми виділення і збереження / О. І. Тищенко // "Геологічні пам'ятки – яскраві свідчення еволюції Землі" : зб. матеріалів II Міжнародної науково-практичної конференції – К.: Логос, 2011. – С. 126-127.
17. *Свистович Р., Ковальчук О.* Мандрівки по Центральних Горганах: Путівник. – смт. Перегінське – 2002 – 32 с.
18. Олійник Я.Б., Стецюк В.В. Природні та етнокультурні феномени України: монографія. – К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2008. – 215 с.
19. *Сіренко І., Швед Л.* Пропагування геолого-геоморфологічних знань шляхом створення і використання в навчальному процесі мережі пам'яток неживої природи місцевого значення (на прикладі Березнівського району Рівненської області). – Вісник Львів. ун-ту. – Серія географ. – Вип. 33. – 2007. – С. 382-391.
20. Geo-Carpathians. Potential of the Cognitive Tourism / [Edited by Ihor Bubniak and Andrzej Solecki] – Krosno, 2014. – 208 p.
21. UNESCO Geoparks Programme – a new initiative to promote a global network of geoparks safeguarding and developing selected areas having significant geological features // Hundred and fifty-sixth Session. United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization: Executive Board. – Paris, 1999. – S. 1 – 4.
22. Zouros Nickolas C. European Geoparks Network: transnational collaboration on Earth heritage protection, geotourism and local development – Geoturystyka – Nr 1 (12) – 2008 – S. 3-2
23. Spellman F.R., Stoudt M.L. The Handbook of Geoscience. – Lanham: Scarecrow Press, 2013. – 546 p.
24. Global Geotourism Perspectives. – Woodeaton: Goodfellow, 2010. – 250 p.
25. Lutgens F.K., Tarbuck E.J., Tasa D. Foundations of Earth Science. – Upper Saddle River: Pearson-Prentice Hall, 2011. – 506 p.

Інтернет-ресурси:

- About Geotourism / National Geographic Traveler [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://travel.nationalgeographic.com/travel/sustainable/pdf/about-geotourism.pdf>
- Geoparki Krajowe Polski / Ministerstwo Środowiska Rzeczpospolita Polska [Electronic resource] – Available from: http://www.mos.gov.pl/arttykul/3437_geoparki_krajowe_polski/12943_geoparki_krajowe_polski.html
- Czasopismo Wydawnictwo AGH [Electronic resource] – Available from: <http://journals.bg.agh.edu.pl/GEOTURYSTYKA/>
- Guidelines and Criteria for National Geoparks seeking UNESCO's assistance to join the Global Geoparks Network (GGN) [Electronic resource] – Available from: europeangeoparks.org
- Nationalen GeoParks in Deutschland / Leitbild für Regionen [Electronic resource] – Available from: <http://www.nationaler-geopark.de/geopark/nationale-geoparks/nationale-geoparks.html>
- UK National Commission for UNESCO (UKNC) [Electronic resource] – Available from: <http://www.unesco.org.uk/geoparks#UK>
- UNESCO Global Geoparks [Electronic resource] – Available from: <http://www.unesco.org/geoparks/>